

könyv
könyvtár
könyvtáros

1995
szeptember

VÉDNÖKÖK:

Dr. Jakab István
Heves Megyei Közgazdász Elnöke

Dr. Ringelmann György
Eger Megyei Jogú Város Polgármestere

SZERVEZŐK

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Magyar Könyvtárosok Egyesülete Heves Megyei Szervezete
Bródy Sándor Megyei Könyvtár
Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola Könyvtár
Heves megye könyvtárai

A szervező intézmények mellett az MKE XXVII. vándorgyűlését támogatták:

Heves Megye Közgazdása, Eger
Eger Megyei Jogú Város Önkormányzata
Főegyházmegyei Könyvtár, Eger
Nemzeti Kulturális Alap
Országos Játék Alap

A támogatást vándorgyűlésünk résztvevői nevében is köszönjük.
A tájékoztatót összeállította: Balogh Bétáné

HELYSZÍNEK

1. Bródy Sándor
Megyei Könyvtár
Kossuth L. u. 16.
2. Megyeháza
Kossuth L. u. 9.
3. Helyiösségi
Művelődési
Otthon
Kossuth L. u. 12.
4. Eszterházy
Károly Tanár-
képző Főiskola
(Liceum)
Eszterházy tér 1
5. Eszterházy
Károly Tanár-
képző Főiskola
B épület
Egységsház u. 4
6. Megyei Művelődés
Központ
Kendzich K. u. B.
7. Flora Hotel
Fürdő u. 5.
8. Megyei Közép-
iskolai Kollé-
gium
Dobó tér 6.
9. Angol
Kisasszonyok
Diákotthona
Kossuth L. u. 8
10. József Attila
Kollégium
Mátyás király
u. 62.
11. Tourist Motel
Mekcsey u. 2.

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

1995. szeptember

Tartalom

Vándorgyűlés

A könyvtár és gazdája	3
Vajda Erik: Az MKE XXVII. Vándorgyűlésének résztvevőihöz	6
Dr. Ringelhann György: Köszöntő	7
Dr. Seregély István: Köszöntésem	8
Török András: „A könyvtár és gazdája”	10
Dr. Bazsa György: A könyvtár és gazdája	20
Dr. Jánosdeák Gábor: Önkormányzat és intézményei	23
Érted vagyunk, polgár!	27
Szente Ferenc: A könyvtárosok gazdakereséséről	28

Könyvtárpolitika

Dr. Rózsa György: A teve orra és a könyvtárszakma gondterheltsége	31
--	----

Könyv

Zentai Péter László: Az MKKE tevékenységéről	35
Soltész Zoltánné: Száz éve jelent meg az OSZK első ősnymtatvány-katalógusa	37
Emanuella Giavarra: Szerzői jog, könyvtárak és az európai törvénykezés ...	41

Helyismeret

Kiss Gábor: A közgyűjtemények együttműködési gyakorlata	47
--	----

<i>Holmi</i>	52
--------------------	----

Hírlévlél a Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagjaihoz	56
--	----

From the contents

The library and its master. Issues of library maintenance. Report on and papers of the 27th Annual Conference of the Association of Hungarian Librarians, Eger (3);

György Rózsa: On some contradictions of the library profession (31);

Péter László Zentai: The activities of the Association of Hungarian Publishers and Book Sellers (35).

Cikkeink szerzői

Bazsa György, egyetemi tanár, a KLTE rektora; *Emanuella Giavarra*, az EBLIDA igazgatója; *Jánosdeák Gábor*, Sárospatak polgármestere; *Kiss Gábor*, a Zalaegerszegi Megyei Könyvtár igazgatója; *Ringelhann György*, Eger polgármestere; *Rózsa György*, az MTA Könyvtárának főigazgatója; *Seregély István*, egri érsek; *Szente Ferenc*, az OSZK ny. főigazgató-helyettese; *Soltész Zoltánné*, az OSZK ny. osztályvezetője; *Török András*, az MKM államtitkár-helyettese; *Vajda Erik*, az MKE elnöke; *Zentai Péter László*, az MKKE igazgatója

Szerkesztőbizottság:

Maurer Péter elnök

Csaba Gabriella, Domsa Károlyné, Poprády Géza, Tóthné Környei Márta

Szerkeszti:

Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1054 Bp., Hódt u. 6. – Telefon: 153-3763

Közreadja: a Könyvtári és Informatikai Kamara, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, az Országos Széchényi Könyvtár

Felélős kiadó: Poprády Géza, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója

Készült az OSZK Nyomdaüzemében

Felélős vezető: **Burány Tamás**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív. Munkaszám: 95.234

Lapunk megjelenéséhez támogatást kaptunk a Nemzeti Kulturális Alaptól

Terjeszti az Országos Széchényi Könyvtár

Előfizetési díj 1 évre 2400 forint. Egy szám ára 200 forint

HU-ISSN 1216-6804

A könyvtár és gazdája

A fenti, igen sokak szerint roppant találó, értelmét és stílusztikumát tekintve is kitűnő címmel rendezte meg a Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXVII. Vándorgyűlését, húsz év után ismét Egerben. A több mint hatszáz résztvevőt nemcsak eleve inycsiklandozónak ígérkező program, nemcsak a plenáris ülés előadóinak magas rangja és sokat ígérő témájú-című előadásai deríthették már eleve jó kedvre, kellemesen feszült várakozói lelkiállapotúra, de örvendezhetett annak is, hogy Eger városa milyen csodaszép, hogy a történelmi belvárosban lesz minden program, hogy az egyik helyről a másikra való eljutás nem izgalmas kalandozásnak ígérkezik, hanem csodálatosan kellemes sétának, hogy a kitűnően szerkesztett programfüzetből az égvilágon mindent megtudhat, és tán annak is, hogy – mintegy a Vándorgyűlés tiszteletére – a kánikula is alábbhagyott némileg.

*

Nos, a várakozások egytől egyik beváltak. Sajnos olyan tekintetben is, hogy a Vándorgyűlés témája a legtémább témának, hogy a gazdakérdés a nagy előadók és előadások kontextusában is komoran jelentőségteljesnek bizonyult. Igaz, fölötté rokonszenves, együttérző (akár azt is mondhatnánk, együttszenvedő) gazdákkal találkozhattak a könyvtárosok, ám a gazdakérdés mögött álló-feszülő gazdasági problematika nem vált a Vándorgyűlés nagyszabású koncepcióinak nézőpontjából sem vigasztalóbbnak, kezelhetőbbnek, ígéretesebbnek, legfeljebb, és ez nem kevés – sőt, ezidőszerint valószínűleg a legtöbb – átláthatóbbnak, gyökérszerűen és kiágazásaiban érthetőbbnek.

A Vándorgyűlés, tekintettel arra is, hogy a könyvtárosok a tájékoztatás első számú szakemberei és profi letéteményesei, sajtótájékoztatóval indult. *Ottovay László*, az MKE főtitkára bemutatta a jelenlevőknek, milyen az, amikor valaki úgy viszi a szót, úgy tájékoztat, úgy ríposzt, ahogyan azt a politikai szóvivőknek, sajtótájékoztató-tartóknak is – kellene. Természetesen abszolút tájékozott volt minden felmerült kérdésben, és hogy nem nyújtott még imponálóbb példát és teljesítményt, csak annak köszönhető, hogy a sajtó munkatársai nemigen özönltek el a sajtótájékoztató helyszínét, a Megyeháza tanácskozótermét. Annál több könyvtáros volt jelen, akik vitatkozó kedvű újságírók nem éppen bővedjében, persze egymást közt rendeztek spontán, parázs kis fórumot maguknak. (Ám lehet, hogy miként annak idején Bethlen István miniszterelnököt, most Ottovayt azért nem merték igazán megszorogatni az újságírók, mert szakismeretei is, svádája is nyomasztóan fölényesnek bizonyult.) A sajtótájékoztatót szinte egy az egyben folytatta így az MKE nyílt napjának vitaforum, ahol a résztvevők ugyan eleve *Vadász János*nak, a KKDSZ elnökének és *Papp István*nak a szinte már liturgikus összecsapására, csörtéjére számítottak, ám azt kellett látniuk-hallaniuk, hogy e két nagy ellenfél ezúttal csodás összhangban ért egyet egymással. Úgy tűnt, a leglényegesebb kérdésekben, a „gazdasági alapok” kérdésében csak egyet-

érthetnek azok, akiknek egzisztenciális súlyú-jelentőségű a könyvtárügy. Vadász Jánosnak volt egyébként egy valószínűleg sokáig emlékezetes megállapítása. „Van pénz...” mondotta, hozzátéve persze, hogy nem adják. Dehát ha van, és ezt Vadász János pénzügyminiszteri szakszerűséggel bizonyította, akkor remény is lehet, hogy... No persze nem most, nem azonnal, nem küzdelem nélkül, de mégis... A nyílt nap résztvevői – *Gellér Ferencné* ügyes-okos buzgólkodása nyomán – elfogadtak egy *Érted vagyunk, polgár!* című-kezdetű felkiáltást, jajkiáltást, szózatot is. (Igaz, voltak akik kétségbeesettebb hanghordozásának szerették volna látni, mások rövidebb, katonásabb szövegezésűnek, ismét mások kifejtőbb jellegűnek, dehát ilyen kérdésekben töretlen egység soha nem jöhet létre olyan csúcshintellektuellek közt, amilyenek a könyvtárosok.)

Végig a Vándorgyűlés időtartama alatt látogathatók voltak a legkülönbözőbb szakmai kiállítások-kiállítók is. Akik felkeresték őket, sokan voltak, nyilván jó információkat cserélhettek-kaphattak, nyilván jó üzleteket is köthettek a kiállítókkal. Akik csak a megnyitón tekintették meg őket, azoknak is emlékezetes, szép élményben volt-lehetett részük. (A megnyitót egyébként *Kocsis István*, az MKE alelnöke tartotta, olyannyira szárnyas, szép szavakkal és szentori hangerevével, hogy a Liceumban ijedten kezdett szárnyalni egy felriasztott denevér.)

Az első napot Eger város polgármesterének, *dr. Ringelhann György*nek az egyesületi tisztségviselők és a külföldi vendégek számára adott nagyszabású és igen bensőséges-baráti légkörű fogadása koronázta meg. (E fogadás szünetében a polgármester úr interjút adott e sorok szerzőjének, az interjú a 3K következő számában lesz olvasható.)

A Vándorgyűlés persze igazándiból a második napon kezdődött. Menetelesen. Reggel a prekonferenciára igyekezett mindenki, ahol *Alföldy Istvánné* teoretikus előadása után a legkülönbözőbb könyvtárak képviselői (az OSZK-tól az FSZEK-en keresztül a dunakeszi, fonyódi, gödöllői, hatvani, miskolci, salgótarjáni, szombathelyi, tiszafüredi, zalaegerszegi könyvtárakig) adtak egymásnak azonnal felhasználható és átütő erejű reklámötleteket, -fogásokat, -rafinériákat. A hallgatóság annyira népes volt, hogy a Megyeháza két nagy tanácstermét egybe kellett nyitni. Az igazán meglepő azonban az volt, hogy mi mindent tudunk mi, könyvtárosok. Még a reklámból, reklámról is, pedig korántsem ez a legerősebb oldalunk. (Ilyen alkalmakkor jó igazán többes számban szólni. Mintha a 3K szerkesztője is. Pedig...)

És azután, utóvégre (Vajda Jánossal szólva) elérkezett a csúc, a lényeg, a szervező közép, amelybe minden készüllet összefutott és amelyből minden későbbi kiágazott, maga a plenáris ülés. Megtelt természetesen a helyszínül szolgáló Gárdonyi Géza Színház, volt dolga az ülést levezényelő *Poprády Gézá*nak, már csak azzal is, hogy bemutassa az elnökségi asztalnál ülő, a Vándorgyűlést köszöntő és a főelőadásokat tartó notabilitásokat. Köszöntötte a Vándorgyűlést *dr. Semperger Tibor*, a Heves Megyei Közgyűlés alelnöke, *dr. Ringelhann György*, Eger város polgármestere, *dr. Seregély István* egri érsek, a Magyar Katolikus Püspöki Kar elnöke. Köszöntőik, mint azt majd olvasóink is láthatják, korántsem pusztán protokollszövegek voltak, bár a protokoll sem lebecsülendő ilyen személységek, ilyen magas vendégek-házigazdák esetében. Ezúttal jóval többről volt szó. Érdemi, az előadásokkal vetekedő, a főtémához szorosan kapcsolódó köszöntő tanulmányok hangzottak el. A „gazdák” szavai. Majd a nagy elaborá-

tumok következtek. *Török Andrásé*, a Művelődési és Közoktatási Minisztérium helyettes államtitkáráé, *dr. Bazsa György* professzor úré, a KLTE rektoráé, *dr. Jánosdeák Gáboré*, Sárospatak polgármesteréé, *Torba Nándoré*, a Belügyminisztérium főtanácsosáé. Ezeket az előadásokat e számunkban találhatja meg az olvasó. (Akié netán elmaradt, az a következő számban kap majd helyet.) A Vándorgyűléshez üzenetet intézett az MKE külföldön dolgozó-tartózkodó elnöke, *Vajda Erik*, akinek üzenetét Poprády Géza olvasta fel. A plenáris ülésen adták át a Fitz díjakat, valamint az MKE-émlékérmeket is.

Az esti baráti találkozóról nemigen lehet, nem is igen illik beszámolni. Aki ott volt, tudja, miért sikerült olyan jól, aki nem lehetett ott, annak ne csináljunk „hosszú fogakat”. Más a helyzet a másnapi szekcióülésekkel. Ezekről azonban majd a következő számban számolnak be ülésvezető elnökeik, illetve maguk az előadások, amelyeket – tekintettel nagy bőségükre – válogatva fogunk közölni. De hozzájuthatnak e lap hasábjain a külföldi vendégek előadásaihoz is a 3K olvasói. (Szente Ferenc előadását, amelyet a Kölcsy alapítványról tartott a Vándorgyűlés utolsó napján, már e számunkban közölhetjük. Egyébként pedig – mint eddigél is mindig, időben elhúzva közlünk majd egy-egy vándorgyűlési anyagot, olyant, amely témája, színvonala miatt önálló, Vándorgyűléstől független szakcikként is helyet követel magának.)

Az egri Vándorgyűlés sokáig emlékezetes lesz, a nagy vándorgyűlések közt fogjuk mindenkor számontartani. Ezt aláírhatja, ezzel egyetérthet mindenki, az is, aki csak utólag, a 3K alapján kénytelen megformálni véleményét. Aki azonban jelen volt, ott lehetett, számos plusz élményben is részesült, olyanokban, amelyek továbbíthatatlanok, megérzékíthetetlenek. Dr. Bazsa György rektor úr előadását pl. közli a 3K. Nem közvetítheti azonban ennek az előadásnak külön, sajátos charme-ját. Azt, hogy a szöveget a professzor úr írásvetítővel tette olvashatóvá, ő maga a vetített szöveget „csak” kommentálta, utolérhetetlen eredetiséggel és humorral. Azt, hogy Poprády Géza, a plenáris ülést vezénnyelve, a bemutatások, protokolláris és technikai teendők flott és elegáns ellátásán túl maga is előadott tulajdonképpen, értelmezve, interpretálva, kommentálva az elhangzottakat is, a folyton változó szituációkat is, a légkör sugalmait is. Mindezt csak CD-ROM-on lehetne adekvátan továbbadni. A 3K nem CD-ROM-on jelenik meg. De az biztos, hogy jelenlévők és utólag tájékozódók egyaránt hálásak lehetnek a Vándorgyűlés áldozatos szervezőinek, házigazdáinak, szponzorainak és nagyszerű hőseinek-előadóinak.

*

Fitz-díjas művek:

1. Britannica Hungarica világenciklopédia. Szerk. Halász György, Magyar Világ, Budapest, 1994–
2. Benedek Elek: Toldi Miklós Arany János balladája nyomán. Méliusz, Debrecen, 1994.
3. Szentanú sorozat, Park Kiadó, Budapest, 1989–
4. Páskándi Géza: Magyar három király. Antológia, Lakitelek, 1994.
5. Szentek lexikona. Szerk. Zala Mária, Dunakönyv, Budapest, 1994.

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete XXVII. Vándorgyűlésének résztvevőihez

Tisztelt Vándorgyűlés, kedves Kolléganők és Kollégák!

Ezt az üzenetet azzal kell kezdenem, hogy elnézésüket kérem azért, mert az elnökké választásom utáni első vándorgyűlésen nem lehetek jelen. Halvány melegségem, hogy még mielőtt megtiszteltek azzal, hogy engem választottak, felhívtam a figyelmüket 1996 tavaszáig visszatérően előforduló külföldi munkáimra. Higgyék el, hogy – bármilyen érdekes és hasznos is nemzetközi munkám – most szívesebben lennék Egerben.

Ha már így adódott, hadd vegyem igénybe türelmüket a vándorgyűlés fő témáját illető néhány „magángondolat” erejéig. Nem kívánok megbeszéléseik elébe vágni, de véleményem rövid összefoglalására ez az egyetlen lehetőségem, hiszen nem tudok a szekcióülések vitáiban részt venni.

Bár a fenntartók és okaik arra, hogy könyvtárat működtessenek (közvetlen kötelezettség, az általános funkciókból adódó, társadalmi kötelezettség, a feladatok ellátásával kapcsolatos funkcionális érdek, közvetlen vagy közvetett anyagi érdek) szerfelett különbözőek, mégis úgy hiszem, hogy az itt következő alapelvek a fenntartó/könyvtár és a könyvtár/fenntartó viszonyban mindenkor igazak, még ha a gyakorlatban nem is mindig érvényesülhetnek.

a) Minden fenntartónak érdeke (ha kötelessége, akkor azért érdeke, mert a kötelesség teljesítése is érdek), hogy tisztán lássa: kell-e a könyvtárat fenntartania, vagy nem, és ha igen, mire kell a könyvtárnak képesnek lennie.

b) Minden fenntartónak tisztában kell lennie azzal, hogy a könyvtár működése (és annak célja: információk szolgáltatása) folytonosságot, és a lehetőségek hasznosításához szükséges folytonos fejlesztést igényel. A könyvtárba fektetett erőforrások végzetes pazarlása a hullámzó; ad hoc döntéseken nyugvó fenntartás.

c) Gazdasági válság idején (és ebből a szempontból nincs különbség a helyi szakkönyvtárat kutatási-fejlesztési és általános tájékoztató célra fenntartó vállalattal, vagy a közkönyvtárat a lakosság kulturális alapintézményeként és információforrásként fenntartó önkormányzat, vagy a könyvtárat hallgatóinak és oktatóinak/kutatóinak információellátása céljából fenntartó egyetem/főiskola, vagy az országos szakkönyvtárat a szakinformációk nyújtása céljából fenntartó szak tárca válsága között) a könyvtárnak meg kell kapnia azt a prioritást, amelyet az oktatást követő (és azt is segítő) legfontosabb, vagy azzal egyenrangú információforrásként érdemel. Ha ez nem így van, mindenképp a fenntartó érdekei/kötelezettségei sérülnek.

d) Válságos időben, de néha máskor is felmerül könyvtárak megszüntetésének gondolata. Ez a gondolat lehet indokolt is. Sohasem indokolt azonban, ha a megszüntetésre célbavett könyvtárnak – területi adottságait is figyelembe véve – je-

lentős számú olvasója, értékes állománya és meghatározott funkciója van, és ha a megszüntetés nem hoz igen jelentős anyagi hasznot, anélkül, hogy az olvasók érdekeit (és így a fenntartó érdekeit) számottevően károsítaná.

e) Minden könyvtárnak és könyvtárosnak tisztában kell lennie azzal, hogy támogatottsága, és így a lehetőségei is attól függenek, hogy mennyire tölti be a fenntartó érdekében álló funkcióit. A könyvtár lehetőségei teljesítményétől kell, hogy függjenek.

f) A könyvtár és könyvtáros ne berzenkedjen, ha a fenntartó világosan megfogalmazza igényeit/szándékait. Ha ezek – a könyvtár/könyvtáros szakmai meggyőződése szerint – a könyvtárhasználók jogos érdekeit sértik, akkor ezt tárja fel fenntartója előtt. Mást nem tehet, mint hogy igyekszik meggyőzni.

Remélem, nem éltem vissza túlzottan figyelmükkel és türelmükkel. Eredményes tanácskozást, sok jó beszélgetést és jó szórakozást kívánok, baráti üdvözlettel

Vajda Erik

Köszöntő

Hölgyeim és Uraim!
Kedves Vendégeink!

Engedjék meg, hogy Eger város polgárai nevében tisztelettel köszöntsem a Könyvtárosok XXVII. Vándorgyűlésének valamennyi résztvevőjét.

Mi egeriek ezt jubileumi alkalomnak tekintjük, hiszen pontosan húsz évvel ezelőtt rendeztek hasonló rendezvényt Egerben a könyvtárosok.

Büszkék vagyunk arra, hogy ismét otthont adhattunk ennek a fontos rendezvénynek, hiszen Eger város életében óriási jelentősége van a könyvtárnak. Eger diákváros, általános iskoláiban, középiskoláiban, főiskoláin közel 20 000 diák tanul, akik számára a könyvtár nélkülözhetetlen.

Egerben hagyományai vannak a bibliotékának, két évvel ezelőtt ünnepeltük 200. évfordulóját az egri Egyházmegyei Könyvtár megalakulásának, melyet Eszterházy Károly püspök alapított kb. 13 000 gondosan válogatott kötettel, mely hagyatékával a XVIII. század végén több mint 20 000 kötetre egészült ki, és akkor Magyarország legkorszerűbb európai szintű könyvtára volt.

Ma is minden rangos látogatónkat elvisszük az Egyházmegyei Könyvtárba és akár a svéd királyi párnak, a finn államelnöknek, a thaiföldi trónörökös hercegnőnek, a bécsi katonai akadémia parancsnokának, a kínai nemzetgyűlés alelnökének tudunk mutatni hazájával kapcsolatos irodalmat, az esetek többségében saját nyelvén is.

A Heves Megyei Könyvtárat a Megyei Önkormányzat finanszírozza, a város anyagi erőforrásai függvényében támogatja. Tudjuk, hogy a kor színvonalának megfelelő működtetéséhez még nagyobb részt kellene vállalnunk a finanszírozásban, de az önkormányzat jelenlegi helyzetében erre van lehetőségünk.

Korunkban hiányoznak az olyan típusú önzetlen maecénások, mint Eszterházy Károly püspök volt.

Ezért is úgy gondolom, igen aktuális a vándorgyűlés témája: „A könyvtár és gazdája”.

A vándorgyűlésnek hasznos szakmai tanácskozást kívánok és remélem, élvezni fogják szabadidejükben felkínált egri és városkörnyéki programokat.

Köszönöm figyelmüket!

Dr. Ringelhann György

Köszöntésem

A könyv vallása minden tagjának felejthetetlen élmény egy látogatás a „Könyv házában” Jeruzsálemben. Ennek a múzeumnak meglátogatása kitűnő alkalom, hogy új lendületre sarkalljon mindenkit a könyv iránti keresztény és európai elkötelezettséget illetően. Engem mindenesetre a könyv eddigiéknél még nagyobb barátjává tett és a könyv otthonának, a könyvtárnak megbecsülését lelkiismeretben tette még kötelezőbbé.

Most, amikor a Magyar Könyvtárosok Egyesülete egri vándorgyűlésén szívélyesen köszöntöm kedves mindnyájukat, ezzel a lelkülettel teszem, és bízom benne, hogy köszöntő gondolataim kedvező visszhangra találnak minden Könyvtárfenntartó, Könyvtáros és minden érdeklődő Vendégünk lelkében.

Azóta, hogy a mindenható Úristen a könyvet üzenetének hordozójává tette, Isten üzenetének minden barátja a könyv embere lett. Ezért nem szorul bizo-

Bazsa György, Seregély István, Ringelhann György, Török András

nyításra, hogy Isten földi népe, az Egyház, mindenkor a könyv őre és könyvtárak alapítója és fenntartója lett az egész világon. Nemcsak úgy, hogy féltette és őrizte, terjesztette a Bibliát, a könyvek könyvét, de minden emberi ismeretet hordozó könyvet másolt, őrzött, támogatott. Tette, teszi ezt egyszerűen a Szentírás emberi művelődést parancsba foglaló szelleméhez híven. (Az egykori könyvmásoló barátok nélkül alig maradt volna valami az ókor pogány irodalmából.)

E téren nem kell szégyenkeznem a magyar Egyház könyvtáralapító és -fenntartó múltja miatt sem. Az egész országban minden plébánia rendelkezik nem lebecsülendő könyvtárral, olyan régivel, amilyen múltra vissza tud tekinteni. Az egyházmegyéék és régi egyházi iskolák pedig európai rangú könyvkincs birtokosai lettek az idők folyamán. Igaz, hogy néhány történelmi vihar megtépázta a magyar könyvtárakat is, a legutóbbi éppen az egyházi könyvtárakat. Mi tudjuk és jó, ha mindenki tudja, hogy ezek a könyvtárak máról holnapra anyagi támogatás nélkül maradtak. Nemcsak nem tudtak fejlődni, de sok helyen prédájává váltak szakszerűtlenségnek és nem egyszer barbárságnak. (Rozsnyón panaszolták, hogy a város három egyházi könyvtára közül kettő anyagának nagyrésztét vasvillával kiszórva zúzdába szállították.)

Nagyon örülök annak és számon kell tartanunk, hogy mindig akadtak áldozatos könyvbarátok, akik fizetés nélkül, vagy később nagyon szerény ellenszolgáltatás ellenében melléje álltak a könyvtáraknak. A maguk munkájával és önkéntes segítséget szerezve fáradoztak a viszontagságok túlélésén. A lehetőségek fokozatos javulásával pedig elindultak a megújulás és továbbfejlődés útján.

Ez ma közös magyar ügy lett. Hála Istennek, a kulturális ügyek hivatalos vezetése partnert lát az egyházi könyvtárak fenntartóiban és munkásaiban. Hála Istennek, hogy a subszidiaritás elve alapján újra rendeződő társadalomban megindult saját illetékességi körön belül is elismert megannyi önszerveződés, helyi továbblépés a kisebb-nagyobb könyvtárak megmentése, fejlesztése érdekében. Érvényes ez könyvet szerető egyházi kiskönyvtárak lelkes fenntartóira és könyvbarátaira is. Nagy könyvtárak a hozzájuk szerencsésen megtalált és képzett vezetők leleményessége nyomán virágzásnak indultak vagy indulnak.

Sürgetnem kellene könyvtáraink anyagi hátterének előteremtését. Hiszen az Egyházak szabad rendelkezésű pénzügyi forrásaikból semmit sem kaptak még vissza. Nem teszem mégsem szóvá, mert az ország jelenlegi gazdasági helyzetében meg kell elégedni az adott támogatás lehetőségével. Egyébként is a változások kora óta türelem és egyetértés szellemének támogatója voltam és maradok.

Meg vagyok viszont győződve arról, hogy a könyvtár javát az tudja szolgálni, aki szakmailag és lelkiületében közel áll egy konkrét könyvtárhoz. Ezt akkor is teszi, ha nincs állandó hatósági felügyelet és bürokratikus gúzsakötés. Kicsit még ma is nehéz elhiteni, hogy mi papok és keresztény könyvbarátok, akik létrehoztuk a magyar keresztény könyvkultúrát, nemcsak pórázon vezetve tudjuk és akarjuk, de önként is szolgálni fogjuk könyvtárainkat és mindenki könyvtárát, még Európa más országainak baráti, szakmai kapcsolatait sem hagyva ki ebből a tevékenységből. Ennek elfogadásában sokat segíthet az ilyen találkozó és a kölcsönös szakmai jóakarát.

Túl mindezen sok örömet és új lelkesítő meglátást kívánok a vándorgyűlés valamennyi nagyrabecsült Résztevőjének. Eger történelmi elkötelezettséget, keresztény kultúrát sugárzó városában találjanak sok jó barátot. Szerény köszön-

tésem pedig tolmácsolja az 1000 éves egyházmegye minden könyvbarátjának, kis és nagy könyvtárfenntartójának és könyvtárosának köszönetét is, azért, hogy eljöttek hozzánk. Jó munkát és eredményes tanácskozást kívánok.

Dr. Seregély István

„A könyvtár és gazdája”

Hölgyeim és Uraim!

A Művelődési és Közoktatási Minisztérium vezetése a kormányzat koncepcionális elveinek és gyakorlati teendőinek 1994-es megfogalmazásánál leszögezte, hogy a kultúrát és annak szereplőit és eredményeit védelem illeti meg. A kulturális kormányzat számára a kultúra és a civilizáció nem szembenálló, hanem egymást erősítő fogalmak, mint ahogy a kultúra és a művelődés sem szétválasztható elemek.

Az állam feladata a kultúra feltételrendszerének biztosítása, az alkotás és a kultúra-közvetítés törvényes garanciáinak megteremtése. A kultúra autonómiájának tiszteletben tartása mellett, az államnak részt kell vállalnia a kulturális értékek védelmében. Ez jelenti a kulturális örökség részét képező alkotások, a fontos kulturális intézmények, a magyar alkotók védelmét éppúgy, mint az olyan értékes kezdeményezések támogatását, amelyek megvalósulására a piaci erők szabad érvényesülése mellett nincsen valódi esély.

A kultúra állami felelősei tisztában vannak azzal, hogy a kultúrának vannak olyan intézményei, tényezői, amelyek a kultúra egészére vonatkozó, önmegjelentő erővel bírnak. Ilyenek az állam által közvetlenül fenntartott kulturális intézmények, ilyen a nemzeti örökségnek minősülő intézményrendszer is.

A tárca feladatának tekinti, hogy ösztönözze és segítse a kulturális piac és a kultúra anyagi forrásainak bővítését (elsősorban a magánszférát ösztönző adórendszer, a non-profit szervezetek és egyéb kulturális vállalkozások működési feltételeinek javítása útján), új társadalmi rétegek, csoportok bevonását a kultúra alkotásába és fogyasztásába (elsősorban civil kezdeményezések támogatása, a kulturális értékekhez való hozzáférés lehetőségeinek bővítése révén), a kultúra új, a társadalom életében növekvő jelentőségű, illetve korábban elhanyagolt területeinek fejlődését.

A fenti célok eléréséhez, az intézkedések megtételéhez a jogrendszer számos elemét érintő változtatások, a hiányzó törvények és törvénymódosítások szükségesek.

A nemzet művelődésügyének – az oktatási intézmények mellett – a könyvtárak a legkiemelkedőbb intézményei. A könyvtári rendszer az igényes művelődés szolgálatában kell álljon: minden állampolgár számára elérhető, a demokratikus jogok gyakorlásához, a helyi és országos döntések megalapozásához szükséges információk őrző és szolgáltató intézményrendszere is kell legyen.

Az utóbbi években ugrásszerűen megnövekedett a könyvtárak igénybevétele. Elsősorban az oktatási és a közhasznú információk iránti igény növekszik.